

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS

VENDIM

Nr. 634, Datë 04.07.2019

“Për dhënien e disa rekomandimeve Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare lidhur me dokumentin për këshillim publik “Analizë tregu e telefonisë celulare për tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare, përfshirë terminimin e thirrjeve hyrëse ndërkombëtare”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Znj.	Juliana LATIFI	Kryetar
Z.	Eduard YPI	Zv/Kryetar
Znj.	Leida MATJA	Anëtar
Znj.	Adriana BERBERI	Anëtar
Z.	Helidon BUSHATI	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 04.07.2019, shqyrtoi çështjen me:

Objekti: Dhënia e disa rekomandime Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) në tregun e shërbimeve celulare

Baza Ligjore: Neni 24, gërma (d), neni 70 i Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar (Ligji Nr. 9121/2003).

Komisioni i Konkurrencës, pas shqyrtimit të:

- Relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës;

VËREN SE :

1. Këshilli Drejtues i AKEP-it me Vendimin Nr. 10, datë 17.04.2019, miratoi nxjerrjen për këshillim publik të dokumentit “Analizë tregu e telefonisë celulare për tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare, përfshirë terminimin e thirrjeve hyrëse ndërkombëtare”. Lidhur me këtë dokument, Autoriteti i Konkurrencës dërgoi komentet e tij lidhur me pyetjet e ngritura nga AKEP-i.
2. AKEP në vijim të bashkëpunimit dhe detyrimeve që përcakton neni 38 i Ligjit Nr. 9918/2008, dhe nenet 69 dhe 70 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës”, i ndryshuar (Ligji Nr. 9121/2003), me shkresën Nr. 1113/2 Prot., datë 25.04.2019 (protokolluar me tonën Nr. 293 Prot., datë 26.04.2019), mirëpret komentet e Autoritetit të Konkurrencës për dokumentin e nxjerrë për këshillim publik, lidhur me Analizë e tregut të shërbimeve celulare - tregu me shumicë i aksesit

dhe origjinimit në rrjetet celulare”.

3. Sipas nenit 31 të Ligjit Nr. 9918/2008, tregjet që justifikojnë rregullimin dhe janë subjekt i rregullimit, në përputhje me përcaktimet e këtij ligji, janë tregjet me pengesa, me natyrë juridike ose strukturore të larta dhe të qëndrueshme për hyrjen në treg, tregjet të cilat nuk janë të orientuar drejt konkurrencës efektive brenda një periudhe kohore të përshtatshme, tregjet ku zbatimi vetëm i ligjit për konkurrencën nuk mund të zgjidhë në mënyrën e duhur dështimet e tregut. Sipërmarrësit, që kanë fuqi të ndjeshme në treg, janë subjekt i masave të vendosura nga AKEP-i, në përputhje me këtë ligj dhe aktet në zbatim të tij.
4. Tregu me shumicë i terminimit të thirrjeve ndërkombëtare është pjesë e listës së tregjeve të përcaktuar në rregulloren 9/2007 dhe listës së tregjeve në rekomandimin e KE të vitit 2014, si i tillë për analizën e këtij tregu nuk është e nevojshme kryerja e testit të tre kriterëve.
5. Niveli i tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare ka qenë objekt rregullimi ex-ante nga AKEP (më parë ERT) që nga viti 2006. Rregullimi i këtyre tarifave nga AKEP deri në vitin 2010 është kryer duke përdorur nivelin mesatar të tarifave të terminimit në vendet e BE, dhe duke filluar nga viti 2010 deri në Mars 2014, ky rregullim është kryer bazuar në reduktimin e përshkallëzuar për orientimin në kosto drejt vlerës së nxjerrë nga modeli BU-LRAIC i ndërtuar në vitin 2010 nga AKEP me konsulencë ndërkombëtare. Modeli BULRAIC në vitin 2010 tashmë referohet si LRIC+ ndërsa metoda e rekomanduar nga KE dhe e përdorur në shumicën e vendeve evropiane tashmë është Pure LRIC.
6. Në lidhje me masën rregulluese të rregullimit të MTR, AKEP bazuar në ndryshimet e ndodhura në treg, ndryshimet në MTR benchmark në vendet e BEREC si dhe bazuar në komentet finale të operatorëve të dërguara në Janar 2018, përgatiti një version të ri të dokumentit për rregullimin e MTR për këshillim publik me palët e interesuara.
7. AKEP me Vendimin Nr. 15, datë 22.02.2018, miratoi nxjerrjen në këshillim publik të dokumentit *“Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare – Këshillim Publik”*.
8. AKEP me Vendimin Nr. 70, datë 01.10.2018 vendosi miratimin e Dokumentit: *“Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare - Dokumenti Përfundimtar”*.
9. Me Vendimet Nr. 71, 72, 73 të datës 01.10.2018 Këshilli Drejtues i AKEP miratoi reduktimin e përshkallëzuar të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare (MTR) simetrike për të tre MNO-të me FNT për thirrjet kombëtare në periudhën 2018-2020. MTR në nivelin e 1.22 lek/min duke filluar nga data 01.12.2018 dhe në nivelin 1.11 lekë/min nga data 01.12.2019 - deri në një vendim tjetër të AKEP, miratimi i këtyre tarifave është bazuar në nivelin benchmark të MTR mesatare të vendeve të BEREC që kanë aplikuar modelin e koston Pure LRIC deri në 2016 dhe

Korrik 2017 respektivisht.

10. Gjatë analizave të tregut të shërbimeve të telefonisë së lëvizshme në vitin 2018, tregu i terminimit të thirrjeve ndërkombëtare u trajtua si treg i ndarë nga ai i terminimit të thirrjeve kombëtare. Terminimi i thirrjeve ndërkombëtare ishte pjesë e dokumentit *“Analizë e Tregut Celular: Tregu me Shumicë i Aksesit dhe Origjinimit; Tregjet me Shumicë të Terminimit të Thirrjeve Ndërkombëtare dhe Tregu me Pakicë i Shërbimeve Celulare”*.
11. Këshilli Drejtues i AKEP me Vendimin Nr. 78, datë 01.10.2018, miratoi dokumentin *“Analizë e Tregut Celular: Tregu me Shumicë i Aksesit dhe Origjinimit; Tregjet me Shumicë të Terminimit të Thirrjeve Ndërkombëtare dhe Tregu me Pakicë i Shërbimeve Celulare – Dokument Përfundimtar”*, mbi bazën e të cilit miratoi vendimin Nr. 79, datë 01.10.2018 ku përcaktoi sipërmarrësin Vodafone Albania SHA me Fuqi të Ndjeshme në: (i) tregun me shumicë të aksesit dhe origjinimit, (ii) tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare dhe (iii) tregun me pakicë të shërbimeve celulare dhe masat përkatëse rregullatore, dhe me vendimet Nr. 80 dhe Nr. 81, datë 01.10.2018 përkatësisht përcaktoi sipërmarrësin Albtelcom SHA dhe sipërmarrësin Telekom Albania SHA me Fuqi të Ndjeshme në (i) tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare si dhe masat përkatëse rregullatore.
12. Të tre sipërmarrësit Vodafone Albania, Telekom Albania dhe Albtelcom u shpallën me FNT në tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare, dhe u vendosën masat përkatëse rregullatore për detyrimin e mos-diskriminimit dhe detyrimin e transparencës.
13. AKEP me Vendim Nr. 89, datë 15.11.2018, miratoi shfuqizimin e Vendimit Nr. 78, datë 01.10.2018, të Këshillit Drejtues të AKEP, *“Për Miratimin e Dokumentit: “Analizë e Tregut Celular: Tregu me Shumicë i Aksesit dhe Origjinimit; Tregjet me Shumicë të Terminimit të Thirrjeve Ndërkombëtare dhe Tregu me Pakicë i Shërbimeve Celulare – Dokument Përfundimtar”* dhe përkatësisht shfuqizimin e Vendimeve të Këshillit Drejtues Nr. 79, Nr. 80, Nr. 81 dhe Nr. 82, datë 01.10.2018, të cilat kanë dalë mbështetur në VKD Nr. 78, datë 01.10.2018 të Këshillit Drejtues të AKEP. Në këtë vendim AKEP vendosi nisjen e procedurës për rikryerjen e analizës për tregjet përkatëse, si dhe të tregjeve të tjera në përputhje me legjislacionin në fuqi, duke garantuar harmonizim dhe përputhshmëri me legjislacionin e Komisionit Evropian.
14. BEREC në Dhjetor 2018 ka publikuar të dhënat më të fundit për MTR-në deri më Korrik 2018, sipas të dhënave të këtij dokumenti të BEREC tarifa MTR mesatare e ponderuar në vendet e BE/BEREC rezulton 0.8541 eurocent për minutë, (1.088 lek) 12 nga 0.9079 eurocent (1.22 lek) për minutë në vitin 2017 dhe mesatarja e ponderuar për të gjitha vendet në analizë (37 vendeve të BEREC) rezulton 0.8467 eurocent (1.078 lek) duke shënuar rënie me rreth 9% në krahasim me 0.9262 eurocent (1.245 lek) për minutë në vitin 2017.

15. Në vijim të vendimmarrjeve të AKEP në Mars 2014 e në vijim për rregullimin e tarifave të terminimit në rrjetet celulare në Shqipëri bazuar në tarifën benchmark të vendeve të BE/Europiane që kanë aplikuar modelin BULRIC i pastër (Pure BU-LRIC), AKEP paraqet informacion të përditësuar në lidhje me aplikimin e këtij modeli dhe nga vendet anëtare të BEREC dhe vlerat përkatëse mesatare, që mund të përdoren si benchmark për rregullimin e MTR-ve në Shqipëri.
16. Tarifa mesatare e 23 vendeve për vitin 2018 është 0.7907 eurocent/minutë apo 1.01 lek/minutë (kursi i këmbimit i përdorur 1 Euro=125.37 lek si edhe në raportin e BEREC). Sipas dokumentit të BEREC për MTR në Korrik 2017, nga 37 vende 24 prej tyre kanë aplikuar modelin Pure LRIC dhe mesatarja e MTR të këtyre vendeve rezulton 1.11 lek/minutë.
17. 7 vende (përfshirë Shqipërinë) rregullojnë tarifën e terminimit në rrjetet celulare duke përdorur tarifën benchmark nga vendet që kanë aplikuar modelin 'Pure-BU-LRIC'. Tarifën e këtyre vendeve janë përcaktuar nga rregullatorët përkatës në momente të ndryshme kohore duke përdorur informacionin e disponueshëm për aplikimin e modelit Pure BU-LRIC në vendet e tjera Evropiane/BE.
18. Në Tetor të vitit 2018, AKEP miratoi reduktimin e përshkallëzuar të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare (MTR) simetrike për të tre MNO-të me FNT për thirrjet kombëtare në periudhën 2018-2020. MTR u përcaktua në nivelin e 1.22 lek/min duke filluar nga data 01.12.2018 dhe në nivelin 1.11 lekë/min nga data 01.12.2019 - deri në një vendim tjetër të AKEP, miratimi i këtyre tarifave është bazuar në nivelin benchmark të MTR mesatare të vendeve të BEREC që kanë aplikuar modelin e kostos Pure LRIC deri në 2016 dhe Korrik 2017 respektivisht.
19. Nëse marrim në konsideratë tarifën e miratuara nga AKEP në Tetor të vitit 2018 dhe i krahasojmë ato me tarifën e MTR të dokumentit të BEREC në Korrik 2018, vërehet se tarifën e reja të përshkallëzuara janë në nivel më të lartë (rreth 10%) se mesatarja e tarifave të vendeve të BEREC që përdorin modelin Pure BULRIC.
20. Në periudhën 2014-2018 MTR ndërkombëtare ka ardhur në rritje. Nga të dhënat për "Të ardhura mesatare për minutë nga terminimi kombëtar dhe ndërkombëtar 2014-2018", vihet re se MTR mesatar i ponderuar (kombëtar dhe ndërkombëtar) ka ardhur në rënie, e ndikuar kryesisht nga rënia e volumit të minutave të komunikimit për thirrjet ndërkombëtare.
21. Peshën e thirrjeve brenda rrjetit ndaj totalit të thirrjeve dalëse në vitin 2017 u reduktua në 52%, krahasuar me vitin 2016 ku ky tregues shënonte rreth 60% nga 69% në 2015 (84% në 2014), ndërsa peshën e thirrjeve off-net u rrit me rreth 15% në krahasim me vitin 2016 duke arritur në 37% krahasuar me 18% në 2015 (8% në 2014). Në ndryshim nga trendi rënës i peshës së thirrjeve on-net deri në vitin 2017, gjatë vitit 2018 peshën e thirrjeve on-net ndaj totalit të thirrjeve dalëse arriti nivelin rreth 56%, dhe peshën e thirrjeve off-net u reduktua në rreth 41%. Gjatë viteve 2016 e në vijim ka pasur reduktim të ndjeshëm të thirrjeve ndërkombëtare, gjë e cila ka çuar në reduktim edhe të peshës së këtyre thirrjeve duke arritur në rreth 1% gjatë vitit 2018

nga rreth 11% në vitin 2015.

22. Rritjet e ndjeshme të nivelit dhe peshës së thirrjeve off-net në totalin e thirrjeve celulare në vitet dhe reduktimet në thirrjet on-net në 2015-2018 kanë ndodhur në vijim të zbatimit të detyrimit të operatorëve celularë për mos-diskriminim në tarifave të thirrjeve brenda rrjetit dhe drejt rrjeteve të tjera celulare kombëtare, që filluan të zbatohen në Korrik 2015 (vendimet e Analizës së tregut në Nëntor 2014 dhe të ndryshuara në Mars 2015). Gjithashtu, ndikim në ndryshimin e strukturës së trafikut on-net vs off-net ka pasur edhe OTT (Whatsapp, Viber, Messenger, Skype, etj.), përdorimi i të cilëve ka ardhur gjithnjë e në rritje për shkak të rritjes së përdorimit të ofrimit të internetit nga operatorët mobile.
23. Implementimi i masave rregullatore të përcaktuara nga AKEP në vendimet përcaktonin të njëjtat detyrime për të tre sipërmarrësit pasi masa ishte vendosur në tregjet me shumicë të terminimit të thirrjeve (në të cilin janë me fuqi të ndjeshme në treg) ndërkohë që i referohet rregullimit të shërbimeve në tregjet e shërbimeve me pakicë të operatorëve të rrjeteve celulare ku sipas analizës së tregjeve me shumicë të akses-origjinimit dhe pakicës vetëm njëri nga sipërmarrësit Vodafone Abania ka fuqi të ndjeshme në tregjet përkatëse.
24. AKEP vlerëson se masa rregullatore on-net vs off-net duhet të mbetet në fuqi vetëm për sipërmarrësin me fuqi të ndjeshme në tregun me shumicë të akses-origjinimit Vodafone Albania dhe të hiqet për dy sipërmarrësit e tjerë Telekom dhe Altelecom. Ky ndryshim do t'i jepte mundësinë dy operatorëve konkurrentë të sipërmarrësit me fuqi të ndjeshme në treg të shtonin presionin konkurrues nëpërmjet ofrimit të më shumë minutave dhe sms-ve brenda rrjetit për abonentët e tyre dhe në këtë mënyrë të rrisnin pjesët e tregut dhe të ulnin shkallën e përqendrimit të tregut.
25. AKEP lidhur me këtë çështje në dokumentin për këshillim publik ka ngritur pyetjen: Masa rregullatore e barazimit të minutave dhe SMS-ve brenda me jashtë rrjetit (on-net off-net) duhet të vazhdojë të zbatohet ndaj të tre operatorëve apo vetëm ndaj Vodafone Albania që zotëron fuqi të ndjeshme në tregjet me shumicë të akses-origjinimit dhe tregun e pakicës?
26. Lidhur me sa më lart, Autoriteti i Konkurrencës me Vendimin Nr. 303, datë 16.01.2014 "Për mbylljen e hetimit të thelluar në tregun e telefonisë celulare me pakicë ndaj ndërmarrjes "Vodafone Albania" SHA dhe rekomandime për Autoritetin e Komunikimeve Elektronike dhe Postare", në pikën 1.b dhe 2 të tij, i ka rekomanduar AKEP, që të detyrojë zvogëlimin real të diferencës së tarifave off-net/on-net brenda dhe jashtë paketave dhe planeve tarifore specifike për operatorët që kanë pozitë dominuese dhe të realizojë analizën e tregut të pakicës në telefoninë celulare për të adresuar zgjidhjet për shqetësimet e konkurrencës në tregun e telefonisë celulare me pakicë, duke ndërmarrë masa konkrete rregullatore për reduktimin e diferencimit të theksuar të tarifave për thirrjet brenda rrjetit me tarifave jashtë rrjetit të operatorit me pozitë dominuese Vodafone.

Pra, referuar sa më sipër, vlerësojmë se AKEP duhet të rregullojë tarifatat on-net/off-net vetëm për sipërmarrësin e shpallur me fuqi të ndjeshme në tregun e pakicës dhe jo në tregun me shumicë të akses origjinimit.

Autoriteti i Konkurrencës është shprehur edhe me shkresën Nr. 156/1 datë 17.05.2018 drejtuar AKEP. Edhe pse struktura e thirrjeve ka ndryshuar shumë në drejtim të rritjes së peshës së thirrjeve off-net dhe është reduktuar ndjeshëm pesha e thirrjeve brenda rrjetit, AK mendon se është e domosdoshme që masa rregulluese e mos-diskriminimit në tarifatat on-net/off-net të vazhdojë për operatorët që kanë dominancë apo FNT dhe jo për operatorët e vegjël.

27. Bazuar në arsyetimin e Analizës së vitit 2018, si dhe në impaktin e tyre në të ardhurat e sipërmarrësve dhe si rrjedhim edhe në konkurrencë, si edhe bazuar në praktikën e ndjekur nga vendet e BEREC, AKEP propozon 4 alternativa kryesore për adresimin e problematikës së MTR ndërkombëtare:
- a. Përfshirje të terminimit ndërkombëtar në të njëjtin treg përkatës si edhe thirrjet kombëtare me masa rregullatore të ndryshme;
 - b. Përfshirje të terminimit ndërkombëtar në të njëjtin treg përkatës si edhe thirrjet kombëtare me masa rregullatore të njëjta;
 - c. Përkufizimi si tregje përkatës më vete i justifikueshëm për ndërhyrje ex-ante;
 - d. Adresim problemesh pa FNT por me zgjidhje mosmarrëveshesh midis operatorëve vendas.
28. AKEP vlerëson se mënyra më efikase dhe më e mirë për rregullimin e tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet celulare është metoda e përcaktimit të nivelit maksimal të tyre, pra sipas pikës 1/a të nenit 57 të Ligjit Nr. 9918/2008. Në lidhje me informacionin që duhet të përdoret për përcaktimin e nivelit maksimal të tarifave të terminimit celular, AKEP gjykon si alternativë më të mirë përdorimin e tarifave benchmark dhe praktikave më të mira në vendet e BE dhe rajonit (BEREC që përfshin vendet e BE si dhe disa vende të rajonit). Rregullimi i tarifave sipas nivelit benchmark (mesatar) është një praktikë e ndjekur nga AKEP më parë si dhe një praktikë e lejuar nga Ligji Nr. 9918, Neni 7, pika 1 dhe neni 57, pikat 1/a dhe 2.
29. AKEP lidhur me këtë çështje ka ngritur pyetjen për këshillim publik: Cili është opinioni juaj për stadin aktual të tarifave të terminimit të thirrjeve kombëtare dhe reduktimin e përshkallëzuar sipas metodologjisë së benchmark-ut të vendeve të BE-së? A duhet t'i rishikojë drejt uljes AKEP tarifatat e terminimit sipas ndryshimeve në mesataren e 23 vendeve që zbatojnë Pure LRIC apo duhet të qëndrojë në tarifatat e terminimit të miratuara me datë 01.12.2018? A duhet të vazhdojë AKEP të përdorë metodën e benchmark-ut apo duhet të presë konkluzionet e Modelit të Kostove me ekspertizë ndërkombëtare për të ndërmarrë korrigjimet e nevojshme pas konkluzioneve të modelit në fillim të vitit 2020?
30. Autoriteti i Konkurrencës për sa më sipër vlerëson se AKEP për tarifatat e terminimit të thirrjeve kombëtare të vazhdojë të përdorë metodën benchmark për rregullimin e tarifave MTR, si benchmark të përdoret vlera mesatare e tarifave të terminimit në vendet Evropiane që kanë aplikuar modelin e kostove LRIC të pastër.

31. Të ardhurat nga terminimi i thirrjeve ndërkombëtare përbëjnë një burim të rëndësishëm të ardhurash me shumicë për operatorët për shkak të trafikut të lartë hyrës ndërkombëtar si dhe tarifës që operatorët aplikojnë për këto thirrje që arrin deri në 30 eurocent/minutë apo 40 lek/minutë që është shumë herë më e lartë (rreth 27 herë) se tarifa e terminimit të thirrjeve kombëtare.
32. Gjatë vitit 2018, vërehet ulje e të ardhurave nga terminimi i thirrjeve ndërkombëtare për të tre operatorët, megjithatë të ardhurat nga terminimi i thirrjeve ndërkombëtare vazhdojnë të zënë peshën më të madhe të të ardhurave nga terminimi i thirrjeve me mbi 51%. Edhe viti 2017 ka pasur rënie të të ardhurave nga terminimi i thirrjeve ndërkombëtare, kjo ka ardhur edhe si rezultat i largimit të pajtimtarëve nga përdorimi i SMS-ve dhe thirrjeve zanore ndërkombëtare duke kaluar te zëvendësuesit OTT (Whatsapp, Viber Messenger, Skype etj.), duke vënë nën presion të ardhurat e sipërmarrësve nga thirrjet ndërkombëtare. Pësia e të ardhurave nga terminimi i thirrjeve ndërkombëtare në të ardhurat totale nga terminimi për Telekom dhe Vodafone në 2014-2015 ka qenë rreth 84-86% ndërsa është reduktuar në 69-74% në vitin 2016. Për Albtelecom ky raport ishte 60% nga thirrjet hyrëse ndërkombëtare dhe 40% nga thirrjet hyrëse ndërkombëtare në vitin 2016. Të ardhurat nga terminimi i këtyre thirrjeve u reduktuan në vitin 2016 për shkak të reduktimit të ndjeshëm të trafikut hyrës ndërkombëtar.
33. Nga të dhënat për tre operatorët aktualisht aktiv në treg vihet re se:
- Pësia e thirrjeve hyrëse ndërkombëtare në totalin e thirrjeve të terminuara është reduktuar ndjeshëm për shkak të rënies së trafikut hyrës ndërkombëtar por më shumë për shkak të rritjes së ndeshme të trafikut off-net.
 - Pësia e të ardhurave nga terminimi i thirrjeve ndërkombëtare në totalin e të ardhurave nga terminimi është në nivel mesatar rreth 51% në vitin 2018, rreth 52% në vitin 2017 dhe rreth 63% në vitin 2016, një rënie e ndjeshme kjo në krahasim me rreth 81% në vitin 2014 dhe rreth 82% në vitin 2015;
 - MTR ndërkombëtare gjatë vitit 2018 ka shënuar rënie në krahasim me periudhën paraardhëse duke arritur nivelin më të ulët që nga viti 2015, megjithatë ky tregues është shumë më i lartë se tarifa e terminimit të thirrjeve kombëtare. Edhe treguesi mesatar i ponderuar (kombëtar dhe ndërkombëtar) 2.87 lek/minutë është gati 2-fish më i lartë se MTR kombëtar (1.48 për tre operatorët në 2015-2018).
34. Argument mbështetës për arsyetimin e AKEP për përcaktimin si dy tregje të ndara për terminimin e thirrjeve kombëtare dhe ndërkombëtare është edhe arsyetimi i mungesës së kompetencës ligjore për të ndikuar në politikën e rregullimit të vendeve jashtë Republikës së Shqipërisë.
35. Sipas AKEP nëse i përcakton njësoj të dy tregjet e terminimit të thirrjeve kombëtare dhe ndërkombëtare dhe nëpërmjet këtij përcaktimi detyron operatorët vendas të rregullojnë edhe tarifën e terminimit ndërkombëtar duke i ulur ato, kjo do të rezultonte vetëm në ulje të të ardhurave të terminimit ndërkombëtar për operatorët që operojnë brenda Republikës së Shqipërisë (si rrjedhim më pak të ardhura në

buxhet dhe potencialisht “waterbed effect”), ndërkohë që operatorët të cilët operojnë jashtë territorit të RSH dhe që kryejnë trafik të thirrjeve me operatorët në RSH do të vazhdonin të operonin mbi bazën e kushteve rregullatore të aplikuara sipas vendit të origjinës, pra nuk do t’i ndryshonin tarifatat. Pra palë të dëmtuar do të rezultonin operatorët vendas dhe si rezultat të ardhurat në buxhetin e shtetit (pakësim) dhe konsumatorët Shqiptarë si përdorues fundor të këtyre shërbimeve.

36. AKEP lidhur me këtë çështje ka ngritur pyetjen për këshillim publik: Alternativa për rregullimin e mëtejshëm të terminimit të thirrjeve ndërkombëtare apo marrëdhënieve midis operatorëve për terminimin e thirrjeve ndërkombëtare:

1. Përfshirja e terminimit të thirrjeve hyrëse ndërkombëtare në tregun përkatës të terminimit të thirrjeve (kombëtare), shpalljen FNT të të tre operatorëve dhe rregullimin e tarifave në mënyrë proporcionale me balancat in-out nga terminimi i thirrjeve kombëtare dhe ndërkombëtare:

- a. me të gjitha detyrimet si MTR kombëtare, përfshirë barazimin e MTR të dy lloj thirrjeve (menjëherë ose me glide path);
- b. me detyrime të ndryshme për dy llojet e thirrjeve: vetëm me detyrim dhënie aksesit dhe mos-diskriminim për thirrjet ndërkombëtare.

2. Me përkufizim si treg përkatës i veçantë (nga thirrjet kombëtare) i justifikuar për ndërhyrje ex-ante dhe FNT:

- a. me të gjitha detyrimet si MTR kombëtare, përfshirë barazimin e MTR të dy lloj thirrjeve (menjëherë ose me glide path);
- b. me detyrime të ndryshme për dy llojet e thirrjeve: vetëm me detyrim dhënie aksesit dhe mos-diskriminim për thirrjet ndërkombëtare.

3. Lënie në de-rregullim siç është aktualisht;

4. Një version është edhe sipas vendimmarrjes së KD të datës 1 tetor 2018 me shpallje FNT të të tre operatorëve dhe vendosjen e dy masave rregullatore: detyrime për transparencë dhe mos-diskriminim. Që nga viti 2018 të tre operatorët celularë depozitojnë rregullisht mbi baza tremujore dhe vjetore informacionin si vijon:

- a. Marrëveshjet për MTR ndërkombëtare;
- b. MTR ndërkombëtarë të aplikuara, përfshirë uljet;
- c. Trafik, MTR, të ardhura etj.;
- d. Të gjithë informacionin e mësipërm për secilin operator vendas dhe të huaj.

37. Autoriteti i Konkurrencës për sa më lart është shprehur dhe me shkresën Nr. 156/1, datë 17.05.2018 drejtuar AKEP. AK vlerëson se, AKEP duhet të adresojë në mënyrën e duhur shmangien e subvencionimit nga të ardhurat e realizuara në tregun e terminimit të thirrjeve ndërkombëtare nga operatorët me FNT në tregun e shitjes me pakicë, për aplikimin e tarifave nën kosto. Për këtë çështje të përdoren praktikatat më të mira të vendeve të BE që rregullimi/de-rregullimi t’i shërbejë rritjes së konkurrencës dhe uljes së tarifave.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 24, germa (d) dhe nenin 70 të Ligjit Nr. 9121,

datë 28.7.2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës", i ndryshuar,

VENDOSI:

I. Ti rekomandojë Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare, si vijon:

1. Të realizojë analizën e tregut të pakicës të tregut të telefonisë celulare për të ndërmarrë masat e nevojshme rregullatore për rregullimin e këtij tregu, për përcaktimin e ndërmarrjes me FNT në tregun me pakicë të shërbimeve celulare.
2. Vendosjen e masave rregullatore përkatëse duke vendosur edhe masën rregullatore të mos-diskriminimit të thirrjeve brenda dhe jashtë rrjetit (on-net/off-net rule) për operatorin që ka pozitë dominuese dhe heqjen e masës rregullatore të mos-diskriminimit në tarifatat on-net/off-net për operatorët që nuk kanë FNT në tregun me pakicë.
3. Shmangien e subvencionimit nga të ardhurat e realizuara në tregun e terminimit të thirrjeve ndërkombëtare nga operatorët me FNT në tregun e shitjes me pakicë, për aplikimin e tarifave nën kosto.

II. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e këtij vendimi dhe njoftimin e palëve të interesuara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS